

te super nos factum iudicem: proba, ad hoc te constitutum imperatorem, ut nos armis tuis ad omnem implendam voluntatem amici tui diaboli perduceres. Cum probare non possis, quia præceptum sit tibi, non solum non dominari episcopis, sed et ita eorum obedire statutis, ut si subvertere eorum decreta tentaveris, si fueris in superbia comprehensus, morte mori iussus sis; quomodo dicere poteris, iudicare posse de episcopis, quibus nisi obedieris, jam, quantum apud Deum, poena fueris multatus? » Næc mirum ita locutum fuisse Luciferum Calaritanum. Nam et Binghamus Anglicanæ communionis homo t. I *Origin. ecclesiastic.*, part. III, exemplis ab antiquitate petitis, ostendit, fuisse episcopis « omnes subordinatos magistratus in rebus ad spiritualem jurisdictionem attinentibus. »

Equidem Lucifer de solis episcopis loquitur, uti et Binghamus; sed idem de cæteris ecclesiasticis dicendum esse, is solum non videt, qui ecclesiastici status officium, dignitatemque aut imprudens ignoret, aut impius contemnat. Nam etiam hi, quantum ad ordinem pertinet publicæ disciplinæ, ut Gelasius Pontifex aiebat, magistratibus, et principibus obnoxii sunt, sed solum ut cives, neque id vi cogente; non vero ut ecclesiastici; imo neque ut cives, si forte magistratus illis aliquid imperet, quod a sacris canonibus vetitum sit. Vere Symmachus Papa: « Nos quidem po-

SUMMARIUM.

1. Quis fuerit ille Malchus, cui a S. Petro amputata fuit auricula nocte Passionis Christi, non conveniunt doctores. — 2. Eum fuisse servum principis sacerdotum, habetur *Matth. xxvii, Marci xiv, Luca*

(1. Quis ille fuerit cui a S. Petro amputata fuit auricula nocte Passionis Christi, non conveniunt doctores. (2. Eum fuisse servum principis Sacerdotum, habetur *Matth. xxvii, Marci xiv, Luca xxii*, et illius nomen fuisse Malchum *Joan. xviii*, ibi: *Erat autem nomen servo Malchus*. Hunc Malchum illum fuisse, qui colapho Salvatoris os percussit, dicendo: *Sic respondes pontifici?* tradunt aliqui. (3. Nonnulliputant, Malchum, cum a Christo Domino sibi esset auricula restituta, fidem Christi amplexum fuisse, ut inter alios Cornelius a Lapide; in cap. xxvi *Matth.*, vers. 51, § *Denique Christus*. An autem Petrus totam integram ei præciderit auriculam, ut in terram caderet, an vero partem tantum, ambigitur. Fortasse tamen pars solum fuit abscissa, cum solo tactu a Christo restituta perhibeatur, *Luca xxii*, 51, 52, ut tradit Calmet in *Dictionary*, verb. *Malchus*. (4. Cæterum relicta in suo esse opinione, quod Malchus, amplexa fide, Christianus obierit, verba Scripturæ refragari videntur, quod Malchus illi fuerit, qui colaphum Jesu impedit, di-

testates humanas suo loco suscipimus, donec contra Deum suas non erigant voluntates; » quemadmodum facerent, si aut canonibus adversantia mandarent, aut vi cogente in illos uterentur: *Defer Deo in nobis* (quilibet ecclesiasticus iisdem verbis quemcumque magistratum alloqui potest); et *nos deferemus Deo in te*.*

(17. Magistratus, et iudices seculares procedentes in criminalibus contra ecclesiasticos, excommunicantur in bulla Cænæ: Bened. XIV, tom. I, constit. 14, incip. *Pastoralis*, § 19.

ADDITIONES EX ALIENA MANU.

(17. De loco magistratum in ecclesia, thurificatione ipsorum, pace iis danda, tum de associatione ab illis faciendâ episcopo, vide, ubi res postulat, Romaguer, in *Synodal. Gerund.*, lib. III, tit. 17, c. 12, per tot., Lagun., *De fructib.*, part. I, cap. 30, § 1, n. 108, et plur. sequ. Cort. *ad decis. Catalan.*, 247, n. 15, et omnium optime Panimoll. dec. 1, adnot. 11, per tot.

(18. Hic vero non est prætereundum, nullo modo licere dare osculandum Evangelium cuius magistratui, ut decisum refert a sacra congregatione Rituum Romaguer., ubi supra, n. 17; Pignatell. *Consult. canon.*, tom. III., consult. 54, n. 8 et final.* Quod nonnullis antiquorum imperatorum legibus frustra oppugnat Binghamus t. XI *Origin. Eccles.*, p. 223.

MALCHUS.

xxii, etc. — 5. Putant nonnulli, Malchum, cum a Christo Domino sibi fuit auricula restituta, fidem Christi amplexum fuisse, etc., ad n. 4. — 5. Adole-scens, qui, relicta sindone, nudus profugit e manibus satellitum nocte passionis Christi, quis fuerit; vide ibi.

cens: *Sic respondes pontifici?* cum illum fuisse quemdam ex ministris Annæ summi Sacerdotis præsentibus, habeamus *Joannis xviii*, 31, nihilque de Malcho legatur, de quo tamen in eodem capite actum erat. Vide Lambertin., postea Benedictum XIV, *De festis Domini N. J. Christi* n. 208, et Calmet, in *Dictionary*, verb. *Malchus*.

(5. ADOLESCENS, qui, relicta sindone, nudus profugit e manibus satellitum nocte passionis Christi, quis fuerit, non parum dissident auctores: Hieronymus et Epiphanius censuere illum fuisse Jacobum fratrem Domini Jesu, appellatum Justum; sed hanc opinionem rejiciunt Baronius, Suarez, apud Lambertin., Benedict. XIV, *De festis D. N. J. Christi*, n. 209. Chrysostomus et Ambrosius putarunt fuisse Joannem Evangelistam; sed hæc quoque rejicitur opinio: Lamy enim *Harmon. Evang.*, lib. v, cap. 7, dicit: « Suspiciantur quidam, fuisse Joannem Christo dilectum; sed quare id temporis fuisset Joannes nudus, aut prope nudus? » Tillemontius nota 3, in *Vit. S. Joannis*, quærit num dici possit adolescentem

illum fuisse nudum, quamvis in vicinia habitantem, qui vestibibus exulus in lecto jaceret et audito clamore, et strepitu, lecto desiliisse sindone amictum et domo egressum, sindone in eorum manibus, qui se comprehenderant, relicta, aufugisse. Et ad id inclinât Antonius Bineus *De morte Christi*,

MALEDICUS.

Vid. verb. POENA, art. 2, a n. 160 ad 164.

MALEFICIUM.

Vid. verb. SUPERSTITIO, a n. 55 ad 80.

MALESONANS PROPOSITIO.

Vid. verb. PROPOSITIONES DAMNATÆ, num. 38.

MARITUS.

SUMMARIUM.

1. Marito non licet occidere uxorem in adulterio deprehensam. — 2. Maritus graviter peccat contra justitiam consummando, et dilapidando bona uxoris sine ejus licentia, adeoque tenetur ad restitutionem. — 3. Maritus potest irritare uxoris vota, quæ præjudicant usui matrimonii, educationi prolis, vel administrationi familiæ. — 4. Imo secundum multos maritus potest directe irritare quæcumque vota uxoris. — 5. Quamvis tamen probabilius sit oppositum. — 6. Mortua uxore, usufructus dotis spectat ad maritum, proprietas vero pertinet ad filios. — 7. Quid autem possit, vel non, maritus circa dotem, vivente uxore, et quando ejus dominium acquirat, remissive. — 8. Maritus peccat mortaliter, si cogat uxorem ad

(1. Marito non licet occidere uxorem in adulterio deprehensam. Communis ac certa. Unde Alex. VII, die 24 Sept. 1665, merito damnavit inter alias sequentem propositionem 19 in ordine: « Non peccat maritus occidens propria auctoritate uxorem in adulterio deprehensam. »

(2. Maritus graviter peccat contra justitiam consummando, et dilapidando bona uxoris sine ejus licentia, adeoque tenetur ad restitutionem. *Commun. Vid. verb. BONA, art. 4, n. 16 ad 18.*

(3. Maritus potest irritare uxoris vota, quæ præjudicant usui matrimonii, educationi prolis, vel administrationi familiæ. *Communis.* (4. Imo secundum Sanchez, Sotum, Tambur. et alios, maritus potest directe irritare quæcumque vota uxoris, eo quod voluntas ejus videatur esse plene subiecta dominio viri, juxta illud Apostoli ad *Ephes. v*, vers. 22, ibi: *Mulieres viris suis subditæ sint sicut domino, quia vir caput est mulieris, sicut Christus caput est Ecclesie*, etc.

Nota Rom. theologi.

Falsum visum est celebrioribus theologis, virum posse quæcumque uxoris vota irritare: etsi enim in irritum mittere possit vota sibi, aut familiæ noxia, et incommoda, v. g. vota de jejuniis, humicationibus, peregrinationibus, et elemosynis ex rebus ad familiam pertinentibus, ac præsertim continentiaæ votum, non sic autem vota de certis

t. III, l. II, c. 4, n. 14, sic concludens: « Probabilius nihil est, quam hunc juvenem ex vicina aliqua villa, armorum, virorumque strepitu excitatum, accurrisse, ut cerneret, cognosceretque quid ageretur intempesta nocte. Quare quisnam fuerit, indagare nemo mortalium potest. » Vide Lambert., l. c.

communicandum coram se, seu ad subeundum candentis ferri, vel ferventis aquæ judicium, et hujusmodi in testimonium, quod non sit adultera. — 9. Maritus quando possit, et debeat, seu non, debitum conjugale reddere, petere, et offerre, remissive. — 10. Maritus a mortuis reviviscens non tenetur amplius pristina uxori. — 11. Maritus occidens propriam uxorem pregnantem, cum non constet concludenter de proditione, gaudet immunitate, etc. — 12. Maritus occidens propriam uxorem ad effectum ducendi aliam, et extractus ab Ecclesia ad formam bullæ, condemnatur, annuente Sanctissimo, ad poenam extraordinariam. — 13. Maritus occisor propriæ uxoris gaudet immunitate; ad instantiam tamen sacræ Consultæ retinetur in carceribus usque ad novos ordines. — 14. Alia ad rem, remissive.

precibus recitandis, de superfluo, et dissolutu ornatu rejiciendo, de abstinendo a spectaculis et choreis, de pauperibus alendis labore et opere manuum suarum, quibus familia non indiget, de secundis nuptiis vitandis, de ingressu monasterii, si viro superstes fuerit, ut inquit Natalis Alexander. « Imo mulier ipsa, inquit, nonnulla mariti vota facere potest irrita, quæ scilicet sibi incommoda sunt, aut familiæ, qualia sunt vota continentiaæ, abstinentiarum immodicarum, vel diuturnarum peregrinationum, et quarumcumque rerum, quibus impotens ad debitum conjugale fieret. » Atque hinc patet, quam inepte ad id afferatur Paulinus textus, quo mulieres subditæ viris declarantur: nam subjectio hæc tanta non est, ut omne in omnibus eis dominium admittat; sed in iis tantum, quibus marito, ut conjugii, et familiæ domino subjicitur. Quamobrem ita libera est in iis votendis, quæ supra indicavimus, ut arbitrio mariti fieri irrita nequeant. Regula autem in hoc generalis erit, ut maritus irrita facere possit vota, quæ sine ipsius consensu emittere, ac servare mulier nequeat; quæ vero mulier sine viri consensu licite, ac rationabiliter promittere, et servare potest, vovere etiam potest, quin votum auctoritate mariti revocari possit.

Responsio auctoris.

Dicit theologus, quod falsum visum est celebrioribus theologis, virum posse quæcumque uxoris suæ vota irritare, etc., atque

hinc patet, quam inepte ad id afferatur Paulinus textus, ad *Ephes.* v, § 22, etc. Sed bona venia ipsius theologi, ea non est mea opinio, et Paulinus textus afferitur ab aliis; dico enim ibi secundum alios. Meam autem opinionem aperte declaro num. 5, immediate sequenti, sic concludendo, quamvis tamen probabilius sit cum S. Antonio, Navarr., Azor., Valent., Suarez, Less., Bonacin., Laymann, Castrop. Illsung. citatis, et secutis a La Croix, lib. III, pag. 2, num. 493, quod maritus possit solum irritare illa vota, quæ, ut dictum fuit, præjudicant usui matrimonii, educationi prolis, vel administrat. familiæ.

(3. Quamvis tamen probabilius sit cum Sancto Antonio, Navarr., Azor., Valen., Suarez, Lessio, Bonacina, Laymann, Castropalao, Illsung. citatis, et secutis a La Croix, lib. III, part. I, num. 493, quod maritus possit solum irritare illa vota, quæ, ut dictum fuit, præjudicant usui matrimonii, educationi prolis, vel administrationi familiæ, cum subjectio uxoris respectu mariti fundetur tantum in contractu matrimonii, adeoque detur tantum in ordinem ad finem matrimonii.

(6. Mortua uxore, ususfructus dotis spectat ad maritum, proprietatis vero pertinet ad filios; leg. 1, cod. *De bonis matern.*; Rota rec., par. III, dec., 126, num. 2, et part. XI, dec. 368, num. 25. (7. Quid autem possit, vel non, maritus circa dolem, vivente uxore, et quando ejus dominium acquirat? *Vide* verb. *Dos*, art. 1, et art. 3.

(8. Maritus peccat mortaliter, si cogat uxorem ad communicandum coram se, seu ad subeundum candentis ferri, vel ferventis aquæ judicium in testimonium, quod non sit adultera. Ita Sotus apud Escobar lib. VIII, num. 381; La Croix, lib. VI, num. 675, et id esse absolute illicitum docet S. Thomas III part., quæst. 80, art. 6 ad 3; Suarez disput. 67, sect. 6; Dicastill., *De sacrament.*, distinct. 3, num. 280, et alii communiter, argum. cap. *Ex tuarum* 8, De purgatione canonice., cap. *Dilecti* 3, De purgatione vulgari, et capit. *Consuluisti* 20, caus. 2, quæst. 4, ubi expresse prohibentur hujusmodi probationes ad explorandam alterius innocentiam.

(9. Maritus quando possit, et debeat, seu non, debitum conjugale reddere, petere, et offerre? *Vide* verb. *DEBITUM CONJUGALE* per tot.

(10. Maritus a mortuis reviviscens non tenetur amplius pristinae uxori: maritus enim non tradidit uxori corpus suum, sicuti uxor non tradidit suum marito, nisi usque ad mortem, juxta illud Apostoli ad *Corinth.* VII. *Quod si dormierit vir ejus, liberata est, cui vult, nubat.* Unde si adhuc vellent esse conjuges, de novo foret contrahendum. La Croix, lib. VI, art. 3, n. 418, ubi ex S. Thoma et Gobat testatur esse communissimam theologorum.

(11. Maritus occidens propriam uxorem prægnantem, cum non constet concludenter de proditione, gaudet immunitate; sed, annuente Sanctissimo, attentata atrocitate de-

lictorum, condemnatur in pœnam extraordinariam, dummodo non excedat decennium ad trirèmes. Sacra cong. Immunit. in *Melavitana* 3 Dec. 1670, lib. II *Dec.* Altovii., pag. 511.

(12. Maritus occidens propriam uxorem ad affectum ducendi aliam, et extractus ab Ecclesia ad formam bullæ, condemnatur, annuente Sanctissimo, ad pœnam extraordinariam, quæ non excedat trirèmes ad decennium. Ead. sac. cong. Immunit. in *Aceranen.* 2 Decemb. 1681, lib. II D. Altovii., pag. 2289.

(13. Maritus occisor propriæ uxoris gaudet immunitate; ad instantiam tamen sac. consultæ retinetur in carceribus usque ad novos ordines. Eadem sacra cong. Immunit. in *Beneventana* 24 Martii 1676, lib. I *Dec.* Altov., pag. 1222.

(14. Alia *vid.* verb. *Adulterium, Bona, Debitum conjugale, Dominium, Dos, Filius, Matrimonium, Uxor*; et verb. *Immunitas*, art. 2, num. 90, ubi datur novissima constitutio Benedicti XIV, incip. *Ex quo*, et altera ejusd. Pontificis incip. *Officii nostri*, secundum quas nunc intelligenda et moderanda sunt omnia quæ immunitatem concernunt.

ADDITIONES EX ALIENA MANU.

(15. De jure mariti in uxorem legis Stryk. *Juridicar. dissert.*, vol. VIII, disp. 32, per tot. (16. Nota vero hic nobilitatem mariti communicari regulariter uxori, ita ut qui ex patre nobili et matre plebeia natus est, is pro nobili habendus sit: *Be-sol.*, *Polit.* 1, c. 11, § 33; Carpzov., *Jurisprud. consistorial.*, lib. II, defin. 11.

(17. Quod si ex peculiaribus statutibus, sive ecclesiarum, sive ordinum, nobilitas utriusque ascendens requiratur, natus ex matre plebeia pro nobili haberi nequit; Rhetius, *Instit. jur. publ.*, lib. III, tit. 21, § 9; Matth. Stephan, *De nobilit. politic.*, cap. 5, num. 44.

(18. Num omnia mariti privilegia uxori communicentur, non conveniunt inter se doctores. Pro regula statuo, personale mariti privilegium, neque vivo, neque mortuo ipso marito, uxori prodesse; secus si maritus commode uti nequeat privilegio, nisi ejus usus liceat uxori; Stryk., *Juridic. dissert.*, volum. IV, disput. 25, cap. 4, n. 34, et plur. seq., ubi exemplis rem illustrat.

(19. Quoad privilegia ratione officii marito concessa, distinguendum ait Stryk., *Juridic. dissert.*, vol. IV, disp. 25, num. 41 et seq. « Inter officium annexum habens dignitatem, et in quod ignobile est, et plebeium; hoc casu nihil potitur mulier ne quidem vivente marito etc. nisi in casibus in jure expressis. In casu vero ubi ratione nobilitatis, et officii dignioris privilegium est concessum, patet illud etiam uxori, etc. Neque id iniquum, quoniam dignitas cum suo annexo transire debet, nominumque identitas identitatem ipsius arguere solet etc. Sed hæc ipsa intelligenda sunt de juribus, quæ in uxores cadere possunt. » Coufer et Myler., in *Gamol. Princ.*, cap. 2, ubi et jura

persequitur, quæ uxoribus principum, comitum, et baronum ex persona maritorum competunt.

(20. An in viduis permaneant jura mariti? Consule Stryk., *Jurid. dissert.*, vol. IV, disp. 25, cap. 4, n. 48, et plur. sequent.

(21. De marito quoque quæri solet an et quæ ex persona uxoris sortiantur, an ali-

MARTYRIUM.

SUMMARIUM.

1. Martyrium quid sit. — 2. Ad martyrium in adultis requiritur, quod mors, seu cruciatus lethalis voluntarie acceptetur. — 3. Unde, si quis adultus in odium fidei Christianæ dormiens occidatur, et hic antea nihil cogitasset de morte ob fidem subeunda, sicque eam nullatenus acceptaverit, non est proprie censendus martyr. — 4. Esset tamen talis vere martyr, si prius cogitasset de morte ob fidem subeunda, et statuisset secum potius mori in vinculis et in tormentis, quam fidem Christi negare. — 5. Nedom mors ipsa, sed etiam cruciatus de se illativus mortis est sufficiens ad martyrium, ut patet de S. Jo. apostolo et evangelista. — 6. Ad verum martyrium non satis est pœna, vel tolerata mors, sed requiritur, ut toleretur ob causam fidei Christi. — 7. Hinc, si hæretici occidantur propter sectam suam, quam profitentur, non sunt martyres, quamvis pro uno vero articulo occidantur. — 8. Non solum sunt martyres, qui expresse propter confessionem fidei, sed etiam qui pro defensione aliarum virtutum supernaturalium moriuntur, vel cruciatus lethales perferunt. — 9. Hinc S. Jo. Baptista est vere martyr, licet non expresse pro confessione fidei, sed pro reprehensione adulterii decollatus fuerit, et sic de variis aliis martyribus. — 10. Ad martyrium tria potissimum requiruntur, quæ assignantur. — 11. *Martyres* græcæ, *testes* latine dicuntur. — 12. Martyres sunt, non solum illi, qui violentam mortem, seu cruciatus lethales voluntarie perpessi sunt, sed etiam illi, qui a persecutoribus nostræ fidei comprehensi, varie vexati, in carcerem, vel in exilium missi, et ærumnis confecti usque in finem perseverantes, propter fidei, aliarumque supernaturalium virtutum confessionem, mortem naturalem subierunt. — 13. Item martyres sunt etiam infantes occisi ob odium fidei Christi. — 14. Imo etiam infantes in utero matris occisi propter fidem sunt veri martyres. — 15. Milites catholici, qui pro fide adversus hæreticos, vel

(1. Martyrium est voluntaria perpessio, vel tolerantia mortis, seu cruciatus lethalis propter fidem Christi, vel aliam virtutem Christianam. Est in re communis. (2. Dicitur primo *voluntaria perpessio*, vel *tolerantia* ad denotandum, quod in adultis omnino requiritur, ut mors seu cruciatus lethalis voluntarie acceptetur. (3. Unde si quis adultus in odium fidei Christianæ dormiens occidatur, et hic antea nihil cogitasset de morte ob fidem subeunda, sicque eam nullatenus acceptaverit, non est proprie censendus martyr. Laym., I, III, sect. 3, num. 4; Dicastill., *De bapt.*, d. 3, num. 7; Less. lib. III *De justit. et jure*, c. 1, n. 24; Reiffenst., *Theol. mor.*, tract. 7, dist. 2, q. 6, n. 45; Suarez, et alii. (4. Esset tamen talis vere martyr, si prius cogitasset de morte ob fidem subeunda, et statuisset secum potius mori in vinculis, et tormentis, quam fidem Christi negare, quia ratione voluntatis præhabita,

quando sequatur forum illius, aut radius ejus coruscet? At de priori adi Stryk., *Exercit.* 9, thes. 28; Tiraquell., *De legib. con-nub.*, gloss. 2, num. 46, et de posteriori De Ponte, J. II, consil. 16, n. 23 et seq; Mastrill., *De magistrat.*, lib. IV, cap. 13, num. 20 et seq.

infideles pugnando occiduntur, non sunt proprie martyres. — 16. Si tamen in statu gratiæ sic genereose pugnando occidantur, speciali gloria coronandi ad cælum evolant. — 17. Morientes ob amorem Dei in servitio peste infectorum non sunt proprie martyres. — 18. Seipos interficientes, etiam propter peccatum a se commissum, non sunt martyres. — 19. Non licet, seclusa rationabili causa, aut divino instinctu, provocare hostes fidei, et se martyrio ingerere. — 20. Afferitur clara ratio. — 21. Licet tamen interveniente divino instinctu, vel rationabili causa. — 22. Imo in variis casibus datur obligatio martyrium subeundi. — 23. Ad martyrium in adultis prærequiritur baptismus fluminis, si adsit opportunitas. — 24. Ad martyrium autem in adultis baptizatis, et actuali peccato mortali obnoxiiis prærequiritur confessio sacramentalis, si adsit opportunitas. — 25. Si tamen non adesset opportunitas confessionis, satis esset contritio supernaturalis, cum voto sacramenti pœnitentiæ. — 26. An in tali casu, sicut sufficit contritio supernaturalis cum voto sacramenti pœnitentiæ, ita sufficiat etiam attritio supernaturalis cum eodem voto? Seu quod idem est: An si quis bona fide, et invincibiliter ignarus, vel oblitus præcepti de contritione eliceret solum actum attritionis, ipse justificaretur ex opere operato, seu vi martyrii? Adducitur sententia negativa. — 27. Adducitur sententia affirmativa, quæ est communior, et verior, ad n. 28. — 29. Respondetur ad auctoritates adductas pro negativa sententia. — 30. Martyrium in adultis remittit omnem culpam, et pœnam. — 31. Martyrio decoratis respondet in cælo *laureola*, seu *aureola*, et quid sit? — 32. Martyrium confert gratiam probabilis in ultimo instanti vite, in quo eadem gratia nullo peccato mortali actuali impeditur. — 33. Cur in canone missæ non inveniunt solum martyres, et non confessores. — 34. Martyrum numerus aequaliter disquiritur. — 35. Alia ad rem cum *Append.* 37 ad 75.

et saltem habitualiter perseverantis, cense-retur mortem voluntarie acceptare, quamvis dormiens occideretur, et sic tanquam verus martyr esset habendus. Gobat in *Experient.*, tr. 2, an. 615; Reiffenst., *loc. c.* n. 45; La Croix, lib. VI, part. V, n. 231, cum Cajetan., Conineh., Bonac. ibi citatis.

(3. Dicitur secundo *mortis, seu cruciatus lethalis*, quia nedum mors ipsa, sed etiam cruciatus de se illativus mortis, est sufficiens ad martyrium, ut patet de S. J. apostolo et evangelista, qui fuit vere martyr, licet a ferventis olei dolio per miraculum illæsus evaserit, et morte naturali postea decesserit. Unde S. Augustinus, serm. 296 in *Natali apostolorum Petri et Pauli*, cap. 4, tradit eos, qui in tormentis et cruciatibus ob fidem a Deo miraculose præservantur, corona martyrii donari: « Non enim, ait, quia Joa. Apost. passio defuit, ideo passioni animus præparatus deesse potuit; non est